

УДК:619:616-006-07:636.7:636.8

**ДІАГНОСТИКА НОВОУТВОРЕНЬ ТА ОЦІНКА СТАНУ СОБАК І КОТІВ В УМОВАХ
ВЕТЕРИНАРНОГО ЦЕНТРУ СВІЙСЬКИХ ТА ЕКЗОТИЧНИХ ТВАРИН «БІОСВІТ»
МІСТО ДНІПРО**

**А. Григор'єва, магістр ветеринарної медицини
О. Шулешко, Т. Спіцина, к. вет. наук, доценти**

Дніпровський державний аграрно-економічний університет, spitsina@ua.fm.

Анотація: Представлений аналіз даних щодо діагностики новоутворень, переважної їх локалізації, зміни в крові та способів хірургічного втручання у собак і котів в умовах ветеринарного центру свійських та екзотичних тварин «Біосвіт» міста Дніпро.

Ключові слова: новоутворення, аденокарцинома, злоякісні, доброякісні, кератинізація, лімфогенний шлях, цитологія, гістологія.

Постановка проблеми: Дані епізоотологічних досліджень дозволяють зробити висновок, що залежна від віку захворюваність неоплазіями серед дрібних тварин корелює з подібними цифрами у людей, що живуть в тих же географічних областях. Відсоток захворюваності пухлинами шкіри у собак та котів становить 6%[4]. Важливою особливістю пухлинної патології є те, що ріст пухлини, яка виникла, з'являється внаслідок розмноження власних клітин тканин організму [1-3]. Частота і характер пухлин, що локалізуються в різних відділах і органах організму, сильно різняться в залежності від виду і породи тварини.

Метою нашої роботи було визначити діагностичні критерії оцінювання новоутворень у собак та котів в умовах міста Дніпро.

Матеріали і методи досліджень. Роботу проводили в умовах ветеринарного центру свійських та екзотичних тварин «Біосвіт» міста Дніпро на 200 собаках і 112 котах різного віку, породи, статі у двох серіях дослідів. В першій серії дослідів з них сформували групи тварин, у яких проводили клінічне, біохімічне, гематологічне дослідження проб крові, та гістологічне дослідження, рентген і УЗД діагностику тварин з новоутвореннями в різних ділянках тіла їх. В другій серії проводили комплексне лікування новоутворень використовуючи хірургічне лікування разом з хіміотерапією. Виконували ексцизійну хірургію, яка включала в себе: ексцизію пухлини (видалення) та реконструкцію операційної рани. Доброякісні пухлини видаляли, як правило, за допомогою скальпеля та ножиць.

Навколо новоутворення робили два розрізи поверхневих тканин, які сполучались, у вигляді напівкола або серпоподібно. Пухлину захоплювали пінцетом, піднімали над раною та відділяли від оточуючих тканин. Судини торзували або накладали лігатури. Новоутворення на ніжках видаляли за допомогою лігатури, яку у більшості випадків робили прошивною, (проводили через основу ніжки, як можна ближче до поверхні). Після накладання лігатури пухлину відсікали. Якщо пухлина знаходилась в глибині, її вискоблювали за допомогою гострої ложки з наступною запинкою кровотечі тампонуванням або забезпечували доступ шляхом розсікання тканин (стосується насамперед новоутворень піхв).

Злоякісні пухлини відсікали як можна більше в межах здорових тканин. При необхідності додатково видаляли регіонарні лімфатичні судини.

Після видалення пухлини розрізали, оцінюючи структуру візуально та патологічний матеріал відправляли для подальшого вивчення у лабораторію, де за допомогою спеціальних методів, зокрема, гістологічних досліджень остаточно встановлювали ступінь злоякісності.

Результати досліджень та їх обговорення: За даними амбулаторних журналів нами було встановлено, що у собак новоутворення зустрічалися у 65,4%, а у котів у 34,6% (дивись рисунок 1).

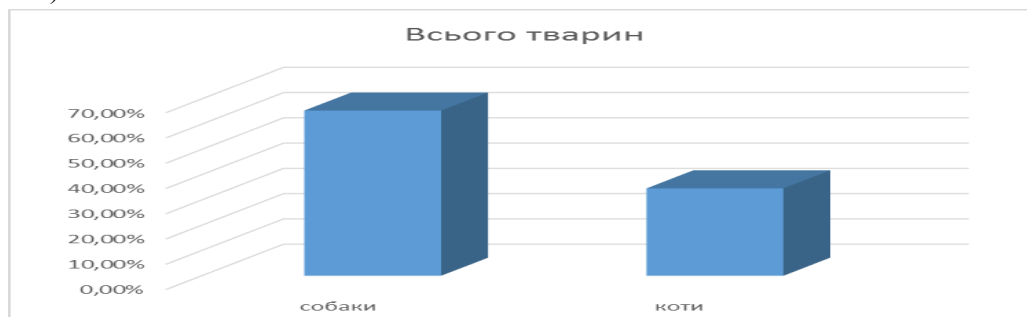

Рисунок 1. Частота виникнення новоутворень у собак і котів
(дані амбулаторних журналів центру свійських і екзотичних тварин «Біосвіт» місто Дніпро).

При клінічному огляді хворої тварини виявляли розмір, розповсюдження, рухливість новоутворення, обмеженість від оточуючих тканин, наявність виразок та ділянок некрозу, множинність уражень, оцінювали стан регіонарних лімфатичних вузлів. Однак встановити діагноз, базуючись на клінічних дослідженнях, не вірно, тому його уточнювали цитологічними та гістологічними дослідженнями.

Епідермальна кіста представляє собою округлий щільний безболісний вузол, виступаючий над незміненою шкірою. Пухлина розташовується у дермі і звичайно не пов'язана з епідермісом. На розрізі видно товстостінні кісти, заповнені жовтувато-сіруватим крихто подібними масами. Мікроскопічно пухлина характеризується розростанням шарів багат шарового плоского епітелію, в центральних відділах – з явищами дистрофії, некрозу і кератинізації з утворенням порожнин. По периферії шарів виявляються базальні і шипуваті епідермоцити. Кістозні порожнини виповнені некротичним детритом з наявністю в ньому еритроцитів, лейкоцитів, фібрину. В кістозних порожнинах виявляється також грануляційна тканина з гігантськими клітинами сторонніх тіл.

Плоскоклітинний рак шкіри виходить із плоских епітеліальних клітин епідермісу і інфільтрує дерму та підшкірну клітковину. Вузли поодинокі, рідко множинні. Пухлина характеризується екзофітним або ендофітним ростом. Екзофітні пухлини ростуть над поверхнею шкіри у вигляді вузла або у вигляді плоскої, дещо виступаючої бляшки. Ендофітні пухлини розповсюджуються у вигляді ерозивних утворень по поверхні та вглибину, проникаючи в прилягаючі тканини. В обох випадках новоутворення часто зустрічаються з виразками, ознаками інфікування. На кінцівках у собак плоско клітинний рак шкіри часто розповсюджується із кігтьового ложа на палець, в цьому випадку пухлина нерідко супроводжується деструкцією дистальної частини фаланг. Метастазують вони головним чином лімфогенним шляхом. Гематогенні метастази зустрічаються достатньо рідко і вражають кістки та легені. Плоскоклітинний рак шкіри мікроскопічно представлений атиповими клітинами, які нагадують шипуваті тяжі пухлинні клітини, які інфільтрують не тільки епідерміс, але й дерму. Для

ороговіваючого плоско клітинного раку характерне утворення так званих ракових перлин - скопичень рогових мас у центрі пухлинних гнізд.

При обстеженні кішок було встановлено абсолютне переважання у структурі захворюваності аденокарциноми церумінозних залоз. При цьому визначається одностороннє тривале виділення гною або кровотеча із слухового проходу. На початковій стадії розвитку пухлина щільної консистенції, не рухлива, часто синюшного кольору. В подальшому на поверхні новоутворення з'являються виразки, вона стає м'якою, легко розпадається, з грубо сосочковою крихкуватою поверхнею, яка легко кровоточить, відзначається сильний свербіж. На розрізі пухлинний вузол представлений зернистою м'якою еластичною або желеподібною коричневою, іноді – сірою тканиною. Аденокарциноми церумінозних залоз можуть метастазувати в регіонарні лімфатичні вузли. Мікроскопічно виявляють залозисті, солідні структури і кісти, які складаються із великих атипових клітин з темною базофільною цитоплазмою і інтенсивне пофарбовані поліморфними ядрами. В пухлинах можуть виявлятися сосочки, солідні розростання з порушенням цілісності базальних мембран.

Для гострого лімфобластного лейкозу характерним є наявність лейкоцитозу з переважанням лімфоїдних клітин різної стадії зрілості. Також ми відзначали такі паранеопластичні зміни в крові, як гіперкальціємія, при плазмоцитозі специфічним є підвищення рівня загального білку в плазмі і виявлення в сечі білку Бенс-Джонса, а при мастоцитозі – наявність великої кількості тучних клітин в мазках крові і кісткового мозку, в пунктатах із уражених органів. Підсумовуючі вищенаведені дані для вірного вибору комплексного лікування новоутворень у дрібних тварин треба проводити ретельну діагностику.

Бібліографічний список

1. Потоцький М., Шестяєва Н. Епітеліальні злоякісні пухлини молочної залози // Ветеринарна медицина України. – 2005. - № 4. – С. 27 - 28
2. Шестяєва Н., Потоцький М. Класифікація пухлин молочних залоз собак: складність та протиріччя // Вет. мед. України. – 2005. - № 8. – С. 26 - 28
3. Benjamin S. Histological classification of mammary tumors of the dog and cat // Vet. Pathol. – 2001. – V. 38. – № 6. - P. 733
4. Спіцина Т. Л., П'ятикопов Т.В. Діагностичні критерії оцінювання патології шкіри у дрібних тварин в умовах міста Дніпро // Мат. Міжнар. наук. – практ. Конф. «Актуальні проблеми підвищення якості та безпеки виробництва й переробки продукції тваринництва» 14 лютого 2020 року м. Дніпро – С. 355-357.

DIAGNOSIS OF TUMORS AND ASSESSMENT OF THE CONDITION OF DOGS AND CATS IN THE VETERINARY CENTER OF DOMESTIC AND EXOTIC ANIMALS "BIOSVIT" OF DNIPRO

A. Grigorieva, O. Shuleshko, T. Spitsyna

Abstract: The analysis of data on the diagnosis of tumors, their predominant location, changes in the blood and methods of surgery in dogs and cats in the veterinary center of domestic and exotic animals "Biosvit" in Dnipro.

Key words: neoplasms, adenocarcinoma, malignant, benign, keratinization, lymphogenic pathway, cytology, histology.